

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden kirkollisten kiinteistöjen luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle, Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle sekä näiden seurakunnille

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka nojalla eräitä valtion omistamia kirkollisessa käytössä olevia rakennuskiinteistöjä, hautausmaa-alueita sekä huoneisto-osakkeita luovutetaan Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle, Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle sekä näiden seurakunnille. Luovutus

tapahtuu osana valtion kiinteistöhallinnon uudelleenjärjestelyä. Luovutukset ehdotetaan tehtävän vastikkeetta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtion omistuksessa on eräitä kirkollisessa käytössä olevia kiinteistöjä, joihin kuuluu maa-alueita ja rakennuksia sekä lisäksi on eräitä huoneisto-osakkeita. Osa näistä on ollut opetusministeriön hallinnassa luovutettuna korvauksetta niitä käyttäville yhteisöille. Osa on ollut Valtion kiinteistölaitoksen hallinnassa ja kiinteistölaitos on perinyt niistä vuokraa. Valtion kiinteistölaitos siirsi sen liikelaitostamiseen liittyen vuoden 1998 lopulla hallinnassaan olleet kirkolliset kiinteistöt ja huoneisto-osakkeet opetusministeriön hallintaan.

Valtion kiinteistöhallinnon uudistamista koskevien periaatteiden mukaan valtion omistuksessa säilytetään ainoastaan valtion laitosten omaa käyttöä palvelevat kiinteistöt ja toimitilat. Muu kiinteistövarallisuus siirretään tarkoitusta varten perustetun valtion kiinteistökonsernin omaisuudeksi tai luovutetaan pois valtiolta. Vuonna 1997 valtio luovutti Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle tuomiokapitulien käytössä olleet kiinteistöt. Samoin on kunnille luovutettu huo-

mattava määrä ammatillisten oppilaitosten kiinteistöjä. Molemmissa tapauksissa luovutus on tapahtunut vastikkeetta.

Kirkolliset organisaatiot ovat pääosin vastanneet niiden käytössä olevien valtion kiinteistöjen ja toimitilojen ylläpitomenoista. Valtio on vastannut rakennusten peruskorjausluontoisista kunnossapitotöistä. Valtion ja kirkkokuntien omistus- ja vastuusuhteiden selkeyttämiseksi kirkollisessa käytössä olevat kiinteistöt ehdotetaan luovutettavaksi niitä käyttäville organisaatioille. Luovutus ehdotetaan tehtäväksi vastikkeetta.

2. Luovutettavat kohteet

Hyvinkää, VR:n vanha hautausmaa

Rautatielaitos perusti vuonna 1858 Hyvinkäälle Erkylän kartanon maalle hautausmaan rautatien rakennustyömaalla kuolleiden ulkopaikkakuntalaisten hautaamista varten. Rautatiehallitus tarjosi vuonna 1931 hautausmaata Hyvinkään seurakunnalle, mutta tämä ei sitä silloin ottanut vastaan. Valtion rautateiden uudelleenorganisoinnin yhteydessä vuonna 1989 hautausmaa-alue siirtyi Valtion

kiinteistölaitokselle. Kiinteistölaitos siirsi sen edelleen vuoden 1998 lopulla opetusministeriön hallintaan.

Opetusministeriön vuonna 1958 antaman päätöksen nojalla hautausmaa on niin sanottu suljettu hautausmaa ja sitä saadaan käyttää hautaamiseen ainoastaan opetusministeriön luvalla. Opetusministeriö on myöntänyt edellä mainitun päätöksen jälkeen muutamia hautaamislupia vuosittain.

Hautausmaa-alueen käyttöönsaannista ovat opetusministeriölle tehneet esityksen Keravan Uurnahautausmaa Oy sekä Totuuden Ystävät -niminen rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta. Koska kysymyksessä on kristillinen evankelis-luterilainen hautausmaa, opetusministeriö on käynyt neuvotteluja hautausmaan luovuttamisesta ensi sijaisesti Hyvinkään seurakunnalle katsoen, että seurakunnan hallinnassa voitaisiin parhaiten turvata alueen historiallinen arvo ja luonne. Hyvinkään seurakunnan kirkkovaltuusto on 11 päivänä maaliskuuta 1999 päättänyt ottaa hautausmaan vastaan vastikkeettomalla luovutuksella sekä ottaa vastuulleen alueen arvon ja luonteen mukaisen hoidon.

Kalmistonpuisto -niminen hautausmaa-alue käsittää Hyvinkään kaupungin Erkylän kylän 0,4064 ha suuruisen Rautatieläisten hautausmaa valtion rautateitä varten -nimisen lunastusyksikön RN:o 5:31 rakennuksineen. Kiinteistön tasearvo on 10 000 markkaa. Kiinteistö ehdotetaan luovutettavaksi Hyvinkään seurakunnalle.

Kuhmon kirkon ja hautausmaan tonttialue

Kuhmon kirkko ja vanha hautausmaa sijaitsevat Kuhmon kaupungin Korpisalmen kylän tilan Kirkonseutu RN:o 140:272 kahdella määrälalalla, joiden pinta-ala on yhteensä 2,9764 ha. Palstat ovat seurakunnan käytössä isonjaon perusteella. Emätila Kirkonseutu RN:o 140:272 on valtion omistuksessa ja hallinnassa ja sillä sijaitsee muun ohella Kuhmon virastotalo. Edellä mainitut kaksi määrälalaa ehdotetaan luovutettavaksi Kuhmon seurakunnalle. Määrälalojen tasearvo on 18 000 markkaa.

Rovaniemen maalaiskunta, Saksalainen sotilashautausmaa

Suomeen valtio luovutti vuonna 1959 saksalaisen Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V. -nimisen järjestön käyttöön kaksi maa-alueita rintamalla kaatuneiden saksalaisten sotilaiden hautausmaan perus-

tamista varten. Käyttöoikeus luovutettiin korvauksetta niin pitkäksi aikaa kuin alueita käytetään mainittuun tarkoitukseen. Hautausmaa-alueista toinen sijaitsee Vantaalla ja toinen Rovaniemen maalaiskunnassa. Järjestö vastasi hautausmaiden perustamisesta ja vainajien kokoamisesta näille. Hautausmaat vihittiin käyttöön vuonna 1963. Järjestö on huolehtinut hautausmaiden hoidosta suomalaisten yksityishenkilöiden kanssa tehdyin sopimuksin.

Rovaniemen maalaiskunnassa sijaitseva hautausmaa on valtion maan kiinteistörekisteriyksikkö Saksalaisten sotilaiden hautausmaa RN:o 12:4, jonka pinta-ala on 1,5 ha ja tasearvo 1 000 markkaa. Alueella sijaitsee järjestön omistama mausoleumirakennus. Hautausmaa-alue ehdotetaan luovutettavaksi Rovaniemen seurakunnalle ehdolla, että se edelleen säilyy nykyisessä käytössään. Saksalainen järjestö vastaisi edelleen alueen rakennelmien hoidosta.

Tampereen piispantalo

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tuomiokapitulit siirrettiin 1 päivä tammikuuta 1997 lukien valtiolta kirkolle tuomiokapitulien ylläpidon ja kuurojenpapin virkojen siirtämisestä sekä eräiden tonttien luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle annetun lailla (935/1996). Lain nojalla valtio luovutti Porvoon ja Oulun hiippakuntien kiinteistöt sekä Turussa sijaitsevaan arkkipiispan virka-asunton kuuluvat kiinteistöt kirkolle korvauksetta.

Edellä mainitun luovutuksen yhteydessä jäi luovuttamatta Tampereella sijaitseva Tampereen piispantalo. Tampereen piispantalo sijaitsee Tampereen kaupungin omistamalla Tampereen kaupungin VII kaupunginosan korttelin 511 tontilla nro 6. Tontti on Tampereen kaupunginvaltuuston päätöksellä 2 päivänä huhtikuuta 1935 luovutettu korvauksetta valtion käyttöön niin pitkäksi ajaksi kuin valtio tarvitsee sitä Tampereen hiippakunnan virka-asunnon paikkana. Tampereen kaupunki on 2 päivänä tammikuuta 1997 tekemällään päätöksellä antanut suostumuksensa sille, että opetusministeriö siirtää tontin käyttöoikeuden evankelis-luterilaiselle kirkolle vastaavin ehdoin. Opetusministeriö on määräaikaikaisella sopimuksella vuokrannut Tampereen piispantaloon korvauksetta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle siten, että kirkko vastaa kaikista rakennukseen kohdistuvista menoista.

Tampereen piispantalo on laajuudeltaan 909 m² suuruisen asuinrakennus ja sen tasearvo on 3 685 000 markkaa. Rakennus ehdotetaan luovutettavaksi Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle. Samalla opetusministeriö siirtäisi tontin hallintaoikeuden kirkolle.

Suomen ortodoksisen kirkollishallituksen keskustalo, Kuopio

Valtio rakensi Kuopioon Suomen ortodoksisen kirkollishallituksen käyttöön vuonna 1969 valmistuneen keskustalon, joka käsitti arkkipiispan virka-asunnon, kirkollishallituksen toimitilat, ortodoksisen kirkkomuseon sekä ortodoksisen pappisseminaarin tilat. Samaan yhteyteen on vuonna 1980 valmistunut autotalli ja varasto. Ortodoksisen pappiskoulutuksen siirryttyä Joensuuhun vuonna 1986 seminaarin tilat on otettu kirkollishallituksen sekä kirkkomuseon käyttöön ilman merkittävää peruskorjausta. Kiinteistö on kuulunut Valtion kiinteistölaitoksen hallintaan ja vuokra tiloista on maksettu valtion talousarvion momentilla 29.05.21. ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenoja varten myönnettyistä määrärahoista. Valtion kiinteistölaitoksen liikelaitostamista koskevien järjestelyjen yhteydessä kiinteistölaitos siirsi kiinteistön vuoden 1998 lopulla opetusministeriön hallintaan.

Kiinteistö ehdotetaan luovutettavaksi Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle. Tarkoituksena on, että kiinteistön ylläpitomenot voidaan edelleen maksaa valtion talousarviossa kirkollishallituksen toimintamenoja varten myönnettävästä määrärahasta. Pääomavuokraa kiinteistöstä ei perittäisi. Tarkoituksena on, että valtio suorittaa rakennuksessa peruskorjauksen ennen luovutusta. Luovutettavaan kiinteistöön kuuluu Kuopion kaupungin 6. kaupunginosan korttelin 17 tontti nro 1, jonka pinta-ala on yhteensä 10 086 m². Rakennusten bruttoala on yhteensä 3 735 m². Tontin tasearvo on 2 000 000 markkaa ja rakennuksen 7 100 000 markkaa. Valtion varoin suoritettavan peruskorjauksen kustannusarvio on noin 7 200 000 markkaa.

Joensuun ortodoksinen pappisseminaari

Valtioneuvosto päätti 24 päivänä tammikuuta 1985 korkeakoululaitoksen vuosia 1985-1990 koskevan kehittämissuunnitelman yhteydessä ortodoksinen pappiskoulutuksen siirtämisestä hallinnollisesti Joensuun yliopiston yhteyteen. Pappiskoulutukseen kuu-

luva tieteellinen koulutus annetaan Joensuun yliopistossa. Ortodoksisen pappiskasvatukseen liittyvä jumalanpalveluselämän opettaminen ja hengellinen ohjaus tapahtuu internaattimuotoisessa pappisseminaarissa, joka on ortodoksisen kirkollishallituksen alainen. Tätä tarkoitusta varten valtio rakensi seminaarirakennuksen ja kirkon Joensuun kaupungilta lunastetulle tontille. Rakennukset valmistuivat vuonna 1993. Kirkkokunta vastasi itse kirkkorakennuksen sisustamisesta. Seminaarirakennus ja kirkko on kuulunut Valtion kiinteistölaitoksen hallintaan ja vuokra tiloista on maksettu valtion talousarvion momentilla 29.05.21. ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenoja varten myönnettyistä määrärahoista. Valtion kiinteistölaitoksen liikelaitostamista koskevien järjestelyjen yhteydessä kiinteistölaitos siirsi kiinteistön vuoden 1998 lopulla opetusministeriön hallintaan.

Kiinteistö ehdotetaan luovutettavaksi Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle. Tarkoituksena on, että kiinteistön ylläpitomenot voidaan edelleen maksaa valtion talousarviossa kirkollishallituksen toimintamenoja varten myönnettävästä määrärahasta. Pääomavuokraa kiinteistöstä ei perittäisi. Luovutettavaan kiinteistöön kuuluu Joensuun kaupungin 2. kaupunginosan korttelin 205 tontti nro 12, pinta-ala 2 999 m² sekä sillä olevat 1 508 m² suuruiset rakennukset. Tontin tasearvo on 620 000 markkaa ja rakennusten 8 129 000 markkaa.

Oulun ortodoksisen hiippakuntakeskuksen huoneisto-osakkeet

Oulun ortodoksisen hiippakuntakeskuksen käytössä on valtion omistamat Oulun kaupungissa sijaitsevan Asunto Oy Nummikatu 30 -nimisen yhtiön osakkeet, jotka oikeuttavat yhteensä 307 m² suuruisen huoneiston hallintaan. Osakkeet ovat kuuluneet Valtion kiinteistölaitoksen hallintaan ja vuokra tiloista on maksettu valtion talousarvion momentilla 29.05.21 ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenoja varten myönnettyistä määrärahoista. Valtion kiinteistölaitoksen liikelaitostamista koskevien järjestelyjen yhteydessä kiinteistölaitos siirsi osakkeet vuoden 1998 lopulla opetusministeriön hallintaan.

Osakkeet ehdotetaan luovutettavaksi Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle. Tarkoituksena on, että yhtiövastike voidaan edelleen maksaa valtion talousarviossa kirkol-

liallituksen toimintamenoja varten myönnettävästä määrärahasta. Pääomavuokra osakkeista ei perittäisi. Osakkeiden tasearvo on 1 200 000 markkaa.

Valamon kirjasto- ja konservointilaitos sekä lämpökeskus

Heinäveden kunnassa Uuden Valamon luostarin omistamalla Papinniemi RN:o 1:57 -nimisellä tilalla sijaitsee vuonna 1984 valmistunut valtion rakentama kirkkotekstiilien ja muiden kirkollisten esineiden konservointilaitos ja kirjastorakennus. Samassa yhteydessä valtio rakensi koko luostarialuetta palvelevan kotimaisella polttoaineella toimivan lämpökeskuksen. Opetusministeriö on vuokrannut molemmat rakennukset vastikkeetta Uuden Valamon luostarille siten, että luostari vastaa kaikista rakennusten ylläpitomenoista. Luostari on luovuttanut valtiolle korvauksettoman käyttöoikeuden rakennusten tarvitsemaan maapohjaan.

Kirjasto- ja konservointilaitosrakennus sekä lämpökeskusrakennus ehdotetaan luovutettavaksi Uuden Valamon luostarille. Rakennusten bruttoala on yhteensä 1890 m² ja tasearvo 9 959 000 markkaa.

Sevettijärven kirkko

Valtio rakensi vuonna 1957 Inarin kuntaan ortodoksisirkon lähinnä alueelle siirtolaisina muuttaneita kolttasaamelaisia varten. Samaan yhteyteen rakennettiin vuonna 1971 seurakuntatalo. Molempia rakennuksia on laajennettu vuonna 1991. Kirkko kuuluu Lapin ortodoksisen seurakunnan alueeseen. Seurakunta on vastannut rakennusten ylläpitomenoista. Valtio on tehnyt rakennuksiin eräitä korjaustöitä. Tonttialue käsittää Inarin kunnan Näätämon kylän Kirkonmaa RN:o 65 -nimisen 18 000 m² suuruisen tilan, jonka tasearvo on 16 000 markkaa ja rakennusten tasearvo on 878 000 markkaa. Kiinteistö ehdotetaan luovutettavaksi Lapin ortodoksille seurakunnalle.

3. Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset

Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle ja seurakunnille luovutettavien kiinteistöjen arvo on yhteensä 3 714 000 markkaa. Suomen ortodoksille kirkkokunnalle ja sen seurakunnille luovutettavien kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden arvo on yhteensä 29 902 000 markkaa.

Kirkkokunnat ja seurakunnat ovat pääosin vastanneet käytössään oleviin kiinteistöihin ja toimitiloihin kohdistuvista ylläpitomenoista. Valtiolle on aiheutunut rakennusten ylläpidosta kustannuksia vuosittain noin 200 000 markkaa. Lisäksi ortodoksisen kirkollishallituksen keskustalon ja Joensuun pappisseminaarin vuokrana on vuoden 1998 loppuun saakka maksettu valtion kiinteistölaitokselle 1 917 000 markkaa. Luovutuksen jälkeen ylläpitomenot siirtyvät kokonaisuudessaan omistajan vastuulle. Ortodoksisen kirkollishallituksen keskustalon ja Joensuun pappisseminaarin hoitomenot sekä Oulun hiippakunnan huoneisto-osakkeiden yhtiövastike, suuruudeltaan yhteensä noin 440 000 markkaa on tarkoitus edelleen maksaa ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenoihin myönnetystä määrärahasta. Muutos on otettu huomioon vuoden 2000 valtion talousarvioesityksessä. Lisäksi vuoden 2000 talousarvioesityksessä on varauduttu myöntämään ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnille ja laitoksille lisävastusta 200 000 mk niille siirtyvien kiinteistömenojen johdosta.

Valtion kiinteistöhallinnon uudistusta koskevien periaatteiden mukaisesti valtion kiinteistöyksiköiden lukumäärää vähennetään. Luovutettavat kiinteistöt ovat tällä hetkellä opetusministeriön kiinteistöyksikön hallinnassa. Luovutusten jälkeen opetusministeriön hallinnoima kiinteistökanta supistuu valtiovarainministeriön työryhmän ehdotuksen mukaiselle tasolle. Luovutusten vastaanottajien kannalta tilanne selkeytyy. Kirkkokunnat ja seurakunnat tulevat kaikissa suhteissa oikeustoimikelpoisiksi käytössään olevien kiinteistöjen ja toimitilojen suhteen.

4. Asian valmistelu

Järjestely perustuu valtiovarainministeriön asettaman valtion kiinteistöhallintotyöryhmän esitykseen (muistio VM 24/98). Valtion kiinteistölaitoksen muuttuessa liikelaitokseksi se siirsi vuoden 1998 lopulla hallinnsa olleet kirkolliset kiinteistöt opetusministeriön hallintaan. Opetusministeriö on neuvotellut luovutuksista molempien kirkkokuntien sekä vastaanottavien seurakuntien kanssa. Saksalaisia sotilashautausmaita ylläpitävä järjestö on myös hyväksynyt saksalaisten sotilashautausmaiden luovuttamisen seurakunnille.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden kirkollisten kiinteistöjen luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle, Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle sekä näiden seurakunnille

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Opetusministeriö oikeutetaan luovuttamaan korvauksetta ja muutoin määräämillään ehdoilla seuraavat kiinteistöt ja irtain omaisuus:

1) Hyvinkään seurakunnalle Hyvinkään kaupungin Erkylän kylän 0,4064 ha suuruisen Rautatieläisten hautausmaa valtion rautateitä varten -niminen lunastusyksikkö RN:o 5:31 rakennuksineen;

2) Kuhmon seurakunnalle Kuhmon kaupungin Korpisalmen kylän tilan Kirkonseutu RN:o 140:272 kaksi määrääalaa yhteispinta-alaltaan 2,9764 ha;

3) Rovaniemen seurakunnalle Rovaniemen maalaiskunnassa sijaitseva Saksalaisten sotilaiden hautausmaa RN:o 12:4 -niminen kiinteistörekisteriyksikkö;

4) Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle Tampereen kaupungin VII kaupunginosan korttelin 511 tontilla nro 6 oleva rakennus;

5) Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle Kuopion kaupungin 6. kaupunginosan korttelin 17 tontti nro 1 ja Joensuun kaupungin 2. kaupunginosan korttelin 205 tontti nro 12 niillä olevine rakennuksineen sekä Oulussa sijaitsevan Asunto Oy Nummikatu 30 -nimisen yhtiön osakkeet, jotka oikeuttavat yhteensä 307 m² suuruisen huoneiston hallintaan;

6) Valamon luostarille Heinäveden kunnan Papinniemi RN:o 1:57 tilalla sijaitsevat kaksi rakennusta;

7) Lapin ortodoksiselle seurakunnalle Inarin kunnan Näätämon kylän Kirkonmaa RN:o 65 -niminen tila sillä olevine rakennuksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta _____

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Kulttuuriministeri *Suvi Lindén*

